

Austrália – Sydney, 10. aug. 1899

Pozdravujem ťa, môj milý brat a celú rodinu, prajem vám všetkým mnoho zdravia, ktorí ste živí.

Na ten chýr, že stará matka odišla už do večnosti, som sa veľmi zarmútil. Práve v ten čas, keď som bol v stave jej pomáhať, nemohla z toho užiť. Za to nemôžem ani ja ani ty, brat môj, lebo tá pani smrť nezabudne na žiadneho. Ja si myslím, že 83 rokov nikdy nedožijem, čo by som ani nechcel pri prípadnom planom zdraví a biede.

Úbohá duša, veru ťažko ju zabudnem, stará mati, už jej viac niet. Daj jej rok vyzvárať na moje trovy, aby som ten zvuk zvona aj sem počul. Pokoj prachu jej!

List, čo si mi poslal z Pukanca 24. apríla 1899 do Melbourne, prišiel 30. mája, za 36 dní. Ja som ale nešiel do Melbourne, ale som písal z Brisbane na poštu a odtiaľ mi poslali list za mnou do Brisbane. Teraz pošli list zase do Melbourne, budem ta asi o tri mesiace.

Píšeš, že na poštovej poukážke od 100 hol. Zlatých nebola známka. Hneď som si myslel, že ten hlúpy poštový úradník v Batavii narobí dáke chyby, lebo ani nevedel, aké sú peniaze v Rakúsko-Uhorsku. Ukazoval mi jednu knihu, kde stálo, že Rakúsko – Uhorsko a Nemecko má marky, pfenigy. Jedna holandská zlatka že má cenu 1,70 marky v Nemecku.

Samo sebou sa rozumie, že keď sa peniaze posielajú, známka sa musí zaplatiť, inak peniaze nevezmú. Posielam ti potvrdenku, čo mi tam na pošte dali. Také ledačo som ešte nevidel, papier je v Batávii drahý. Z toho môžeš vidieť, že som zaplatil porto 77 centov.

Hneď ako som ti z Batávie písal, odišiel som do Macassaru na ostrove Celebes, kde napriek môjmu excelentnému zdraviu som dostal maláriu, zimnicu, ktorá ma prevládala, takže za dva tri týždne som nemohol na nohách stáť, ani jesť. Silu som celkom stratil, po chorobe trvalo dva mesiace, čo som trochu zmocnel, ale od tých čias som zase all right, celkom dobre.

Dňa 15 júna 1899 som doplával na ostrov Thursday Island – Štvrtkový ostrov, v blízkosti severnej Austrálie, prvý austrálsky prístav na juh od rovníka.

Asi 5 km odtiaľ, na druhom ostrove Horn Island – Rohový ostrov, sa nachádza zlato. Sú tam zlaté polia, Gold Felds, o akých som často počul aj v Južnej Amerike a na Malaských ostrovoch atď., ale nikdy som tú takzvanú zlatú horúčku, gold fever, nemal. To sú miesta, kde musí človek veľa vydržať. Sú to obyčajne divoké lesy, kde len tigre, krokodíly a kanibali – ľudozráči, žijú.

Ta si musíš vziať potravu na celý čas, čo tam chceš byť, koľko môžeš odniesť, čo stačí len tak na dva – tri týždne. Niekde si musíš kliesniť cestu, lebo je tak bujne zarastená, že tam ani myš neprejde. Musíš si kúpiť loďku, lebo zlato sa obyčajne nachádza v piesku na brehu riek, vo vode. Vymýva sa pomocou misky, ktorá má vnútri na strane také niečo, ako je partica na klobúku, kde sa zlato pristaví a piesok vyplaví s vodou. Menuje sa to anglicky „gold washing“.

Ako vidíš, tam treba peniaze a zdravie riskovať a nikdy nie je isté, či nájdeš zlato alebo nič. Či si počul o Klodyke na Aljašku v Severnej Amerike, aký je tam ruch. Píšu o tom noviny na celom svete. Tisíce ľudí tam zahynú, jedni zmrznú od zimy, druhí zomrú hladom. Veď zlato, ak ho nájdeš, je na zjedenie tvrdé.

Iné zlaté polia sú v horúcich krajoch, kde zase panuje zimnica, žltáčka a iné nákazlivé choroby.

Tu ale na Horn Islande, Rohovom ostrove, bolo to všetko inak, iba 5 km od prístavu. Podnebie je tu i v zime utešené. Nečuduj sa, zima je tu v júli, v januári ti aj duša zhorí od horúčavy. Našťastie som sa zišiel s jedným Švédom, menom Harry, ktorý mal skúsenosti zo zlatých polí. Ten ma nahovoril, aby som mu išiel pomôcť za jednu tretinu zlata, ktoré nájdeme.

Nakúpil všetku potravu, loďku atď., tak som pomyslel, prečo nie? Idem raz probovať, keď je to nie tak ďaleko od civilizácie, ani tak divoko, ako iné zlaté polia.

Odišli sme z Thursday Island 19. júna 1899 malou loďkou. Nakúpili sme múky, slaniny, konzervovaného mäsa v plechových škatuliach, kávy, čaju, cukru, tabaku, zápalky, šiator, visiacu plachtovú posteľ atď.

Robili sme tam za 14 dní, jeden deň sme zlato našli, druhý deň nič. Celý deň sme načierali miskou z riek piesok s vodou a prelievali. Piesok voda vyplavila, ale zlatý prášok, pretože je ťažší, zostal v miske za particou. Nie ale mnoho. Jeden dva prášky ako mletá soľ zostali v jednej miske a mnohokrát nič.

Za tých 14 dní sme všetko spolu vyryžovali 40 uncí čistého zlata, na mňa prišlo 13 a 1/3 unce. 16 uncí je jeden anglický funt, váhová jednotka.

Potrava sa minula, tak sme sa museli vrátiť. Medzitým jeden bohatý huncút Angličan kúpil celý ten ostrov, takže potom slobodné hľadanie zlata bolo fuč.

Voľačo, ale i to bolo lepšie ako nič. Predal som svoj zlatý prášok v banke, uncu za tri libry šterlingov, za 13 a 1/3 unce som teda dostal 40 1/2 libry. Jedna libra je 12 rakúsko - uhorských zlatých. Libra sa delí na 20 šilingov, šiling na 12 penny, tak ako v Anglicku. Jedno penny má hodnotu asi 5 grajciarov.

Štvrtého júla som odplával cez Townsville a Brisbane do Sydney, odkiaľ ti teraz píšem.

Sydney je v provincii Nový južný Walles so 422 100 obyvateľmi. Je to bezmála také veľké mesto ako Budapešť, ktorá má 503.000 obyvateľov. Od Londýna je vzdialené asi 12.000 morských míľ, čiže 22.000 km. Je to anglická kolónia, ako i ďalšie austrálske kolónie: Queensland, Victoria, South Australia, West Australia, ostrov Tasmánia, severný a južný ostrov Nového Zealandu.

Prístav Sydney je morský záliv, ktorý ide asi 20 km do vnútrozemia. Podobá sa hviezde rozvetvanej na všetky strany. /V texte listu je ním nakreslená miniatúrna mapka zálivu s vyznačením mesta Sydney a dvoch vstupných majákov s označením „svetlové veže“. – JZ/

Sydney je asi 5 km od mora. Záliv nemá páru na zemeguli, utešené kopce na všetky strany, zarastené zelenou krovinou, celú zimu zelené.

Najväčšia zima tu býva v júli a v auguste. Za rána asi 0 – 2 – 3 stupne, na poludnie 10 – 15 stupňov nad nulou. Ale ja tu cítim chlad, keď to porovnam k rovníkovým krajinám, kde je teplota obyčajne 30 – 50 stupňov.

Na tento čas je tu v južnej Austrálii neobyčajná zima. Ako som čítal v novinách, napadlo snehu na niektorých miestach na 2 – 3 šúchy, kde ľudia nikdy sneh nevideli. Jeden celý deň, ako na pamiatku tejto udalosti, dokonca pozatvárali obchody a po uliciach hádzali jeden do druhého snehové gule.

Ja som posledný sneh videl 28. mája 1898 na vrcholoch Himalájí v Indii, ale len zďaleka. V rukách som sneh držal, keď som zdolával Pasadela – Cordillery v Južnej Amerike 19. októbra 1895. Tam mi i ruky omrzli, od tých čias som veľký nepriateľ zimy, žiadnu zimu nie som vstave viac vydržať.

Brat môj, miesta sa mi tu nedostáva opísať ti tu všetky tie prírodné krásy a užitočné poznatky.

Môj čas je veľmi drahý a moja cestovná vôľa po získaní príbehov a zážitkov zo dňa na deň väčšia, takže kým som s mojím globetroterovaním nie hotový, nemám pokojnej minúty.

Mojim plánom je ísť ďalej na tichomorské ostrovy: Fidži, Samos, Tonga i ďalej, ak bude možné. Je to môj sen ešte z mladosti, keď som v škole čítal knižky o ľudožráčoch, divých ľuďoch a ich ceremóniách. Dnes ale už nie sú takí, až na malé výnimky sú všetci pokrstení. Či by to bolo možné tam sa dostať a vidieť to, alas! Veď som tu už predo dvermi, iba 1700 míľ je po Fidži. O pár dní už môžem vidieť tých tajuplných ľudí, ich palmové búdky s tým utešeným podnebíom a ustavičným letom. Tam všetko samé od seba rastie, mnoho a do sýtosti. Tropické ovocie rastie v horách bez akejkoľvek roboty. Ľudia nepotrebujú teplý odev proti zime, ale sa šatia „a la nature“, ako Adam a Eva. To sú kraje, o ktorých sa človeku len snívať môže, však sa i nazývajú „dreamland“, vysnená zem.

Tak si myslím, že keď raz prešliapem túto zemeguľu, či budem mať ďalej tak vôľu cestovať ako dnes. To ešte sám neviem, myslím si, že nie.

Na staré dni aby som mohol komôtno žiť, zaumienil som si poslať čo najviac peňazí. Skúsil som inak, že nikde tak pohodlne za málo peňazí sa nedá vyžiť, ako napríklad v Budapešti, Viedni a v Berlíne. V týchto mestách môže človek za menej ako za jednu zlatku denne žiť gavaliersky. Už som sa naučil ekonomiu, ako človek môže lacno a dobre žiť a drahé peniaze vykuť.

Teraz ti posielam 20 libier šterlingov, čo je asi 240 zlatých, možno o niečo menej podľa kurzu. Prilož mi ich k druhým do sporitelne a odpíš mi, či si ich dostal. Porto som platil 10 šilingov, aby si vedel, ak bude zase chyba.

O ten cestovný doklad sa netráp, nateraz môžem byť aj bez neho. Vidím totiž, že v Uhorsku všetka námaha je darobná. Raz už som bol i zaplatil taxu na rakúsko-uhorskom veľvyslanectve v Peterburgu v Rusku, a pas som nedostal. Keď ho budem potrebovať, musím si ho sám hľadať. V Perzii, strednej Ázii, v Rusku, v Turecku človek pas potrebuje, nateraz som ale ďaleko odtiaľ.

Tie cudzozemské skratky na spoznanie cudzích rečí, čo som ti poslal, to nie je zoznam všetkých rečí na svete. Sú to len hlavné, ktorými som ja počul hovoriť a poznám názvy tých jazykov, ako i pár slov, z niektorých viac, z iných menej. Presné množstvo všetkých rečí sveta je ťažko stanoviť, lebo každý lingvista ich počet odhaduje inak.

S tým zostávam, tvoj verný brat, a prajem ti dobrého zdravia a všetko dobré celej rodine a zosnulým pokojné odpočívanie. Hľad', brat môj, aby všetko poriadne išlo, žiadne peniaze nedať na darobné veci bez môjho poradenia.

Tie cestovné poznámky, ktoré som ti prv poslal, teraz a ešte pozdejšie pošlem, odlož na dobré miesto, lebo sa mi môže notes stratiť a nebudem mať nič poruke. Bez neho by som sa nevedel rozpaätať na moje dobrodružstvá.

Druhý raz pošli svoj list do Mebourne doporučene, lebo keď človek posiela peniaze, aby som bol istý, či prišli alebo nie. Po dvanástych mesiacoch sa totiž už nedá reklamovať zásielka peňazí.

Adresa: Austrália

Samuel Šikeť

Poste restante

Melbourne

